

EuroWhiteCert PROJECT

Fehér Bizonyítványok: elgondolás és piaci tapasztalatok

Jelen kiadvány a EuroWhiteCert projekt keretében készült.

A projekttel kapcsolatos részletesebb információért és a projektben résztvevő partnerek ismertetéséért kérjük, látogassa meg a projekt honlapját vagy lépjen kapcsolatba a projekt menedzserrel a következő email-címen:
nicola.labanca@polimi.it.

Támogatta:

Intelligent Energy Europe

BEVEZETÉS

Az Európai Intézmények (Bizottság, Parlament és Tanács) napjainkban elkötelezettségüket nyilvánítják ki az iránt, hogy jelentősen növekedjen az energiahatékonyság az Európai Unióban. Ennek érdekében új irányelveket fogalmaztak meg (pl.: az energiahatékonyság és energiaszolgáltatások előmozdítását szorgalmazó irányelv) és az energiahatékonysággal foglalkozó Zöld Könyv ennek a megújult folyamatnak a katalizátoraként szolgál.

A fehér bizonyítvány rendszer egyike azoknak a kulcsfontosságú új eszközöknek, melyek az energiahatékonyság növelését célozzák támogatni. Az (átruházható) fehér bizonyítványok nem helyettesítik

a már életben lévő vezérelveket és intézkedéseket, hanem kiegészíti azokat, valamint a tervek szerint költséghatékony módon járulnak hozzá, az energiahatékonysággal kapcsolatos, létező vagy újonnan megfogalmazott célok eléréséhez. Az Európai belső piacon működő piac-alapú eszközök jellegzetes példájaként, olyan hasonló rendszerek tapasztalataira épül, mint az EU emisszió-kereskedési programja és a zöld bizonyítvány rendszerek.

Jelen kiadvány további információt nyújt a rendszerrel szerzett tapasztalatokról és a fontosabb tervezési elemekről nemzeti és Európai szinten. Ezen túl feltárja a program megvalósítási lehetőségeit Európai szinten.

CÉLOK

Az a fő célkitűzés, hogy Európában fokozódjon az energiatakarékosság, számos célt szolgál. Az energiakereslet csökkentése az energiakészlet biztonságát növeli, csökkenti az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását, valamint javítja a levegő minőségét. Az új energiatakarékos technológiák bevezetése nagyban hozzájárulna az Európai Unió versenyképességének és foglalkoztatási mutatóinak javulásához.

A fehér bizonyítvány rendszer az energiahatékonysági célok elérésének megkönnyítését szolgálja. A bizonyítványok eszközével kívánja garantálni, hogy megfelelő mértékű energia-megtakarítást érjenek el. A kereskedési sajátosság lehetővé teszi, hogy költséghatékony módon érjék el a célokat.

A rendszer legfontosabb előnyei:

- A bizonyítvány rendszer garantálja a elvárt célok elérését.
- A kereskedés bevezetése biztosítja, hogy az eredményt a lehető legalacsonyabb költségen ériék el.
- A rendszer képes az energiahatékonysági potenciál és azon szereplők felszabadítására, melyek jelenleg még nincsenek feloldva más eszközök által.
- Csökkenti a központi költségvetésre nehezedő nyomást.
- Ösztönzi az Energhatékonyság szolgáltató Vállalatok (ESCOK) piacát.

Az átruházható fehér bizonyítvány rendszer lehetséges hátrányai:

- Lehetséges, hogy inkább az energiahatékonyság növekszik, szemben az energiafogyasztás általános csökkenésével.
- Velejárója lehet a számottevő tranzakciós költség.
- Lehetséges, hogy főként a könnyen megvalósítható és mérhető projektek élveznek előnyt.
- Egy európai rendszer előfeltétele lehet az energiapolitikák számottevő harmonizációja.

MEGVALÓSÍTÁS

A fehér bizonyítványok a mai napig egy kötelezettségi programmal együtt voltak használatban. A piac szereplői (általában energiaszolgáltatók vagy elosztók) egy bizonyos mértékű energia-megtakarításra vannak kötelezve. A cél teljesítése megköveteli, hogy számos bizonyítvány kerüljön benyújtásra az energia-megtakarítási cél arányában. Bizonyítványokat a piaci szereplők vagy az Energia Energetikai Szolgáltató Vállalatok (ESCOK) olyan projektek kap-

csán szerezhetnek, melyek az általános működésen felül energiát takarítanak meg.

A piaci szereplő bizonyítványokat kap az elért megtakarításáért, melyet a saját célok teljesítésére használhat fel vagy eladhatja más kötelezett társaságnak. Azt meg kell jegyezni, hogy a fehér bizonyítvány rendszer nem szükségszerű velejárója a kereskedelem.

A FEHÉR BIZONYÍTVÁNY RENDSZER TERVEZÉSE

Bizonyítvány rendszerek létrehozása nem egyszerű feladat. Az alábbi illusztráció felvázolja a bizonyítvány rendszer felállításának fő lépéseit.

A rendszer sikerét és működőképességét nagyban befolyásolja a nagy számú tervezési elem kiválasztása.

Főbb kérdések, melyekkel foglalkozni kell:

- Hogyan lehet meghatározni a megfelelő szintű célokat?
- Milyen időtartamra kell a célokat definiálni?
- Melyik fél lesz köteles elérni az energiamegtakarítási célokat?
- Hogyan biztosítható, hogy minden finanszírozásért felelős fogyasztói csoportnak előnye is származzon?
- Melyik a legalkalmasabb időszak a teljesítésre?
- Mi lesz a bizonyítványok érvényessége, és engedélyezettek lesznek-e a banki ügyletek és/vagy a hitelfelvétel?
- Milyen típusú projektek és melyik szektorokban lesznek jogosultak arra, hogy kapjanak bizonyítványokat?
- Milyen kapcsolatban lesz a program más politikai eszközökkel?
- Hogyan lehet kizárni a más politikai eszközök miatti kettős elszámolást?
- Milyen mérő- és igazoló rendszereket kell életbe léptetni, a költségek és az energiamegtakarítás pontosságának optimális kiegyensúlyozására, valamint a bizonyítás leegyszerűsítésére és költség-hatékonyá tételére?
- Hogyan lehet biztosítani, hogy a bizonyítványokat kibocsátó szervezet független és technikailag felkészült legyen?
- Hogyan biztosítható, hogy a létrejött piac megfelelően rugalmas legyen?
- Hogyan biztosíthatja a rendszer az újszerű energiatakarékos technológiák létrehozásának felgyorsulását?
- Hogyan értékelhető és illeszthető a rendszerbe a viselkedési programokból származó energiamegtakarítás?

TAPASZTALATOK EURÓPÁBAN

Európában már számos ország bevezette a fehér bizonyítvány rendszert, vagy komolyan gondolkodik azon, hogy megteszi azt. Olaszország 2005 januárjában indított egy rendszert; Franciaország egy évvel később. Nagy-Britannia energiatakarékosági kötelezettségi rendszerét a kötelezettségekkel és megtakarításokkal való kereskedés lehetőségével kombinálta (kizárólag a kötelezett felek között és kétoldalú szerződéseken keresztül). Dánia és Hollandia komolyan fontolóra vette a fehér bizonyítvány rendszer bevezetését a közeljövőben. A flamandok (Belgium) energiatakarékosági kötelezettségi rendszert hoztak létre az elektromos áramszolgáltató vállalatok részére a bizonyítványok kereskedelmének kizárásával.

A legtöbb rendszer létrehozásának igényét az elektromos áram- és gázszolgáltatók kötelezése támasztotta, Olaszország kivételével, ahol az elosztó vállalatok kötelezése mellett döntöttek.

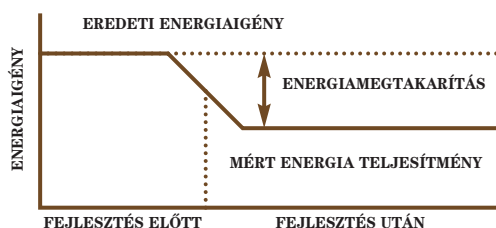
Ország	Cél és időszak	Éves igény %-a
Dánia	7,5 PJ/év 2006-2013 között	1,7% (év végén)
Franciaország	Össz. 194 PJ 2006-2008 között	1% (átlagban)
Nagy-Britannia	Össz. 468 PJ 2005-2008 között	1% (átlagban)
Olaszország	Össz. 230 PJ 2005-2009 között	0,5% (átlagban)
Hollandia	Össz. 65 PJ 2020-ban	1,8% (év végén)

A rendszer alkalmazása az egyes szektorokban és technológiák esetében nagyon eltérő. Míg Franciaországban az energiatakarékossági rendszerek elméletileg minden szektorban és minden üzemanyagra alkalmazhatóak, amennyiben azok még nincsenek lefedve az emisszió-kereskedési rendszer által. Nagy-Britannia a háztartások szabályozására korlátozza magát és sajátos elvárása, hogy az energia-

megtakarításnak legalább a felét a társadalmi lakásszektornek kell adnia. Olaszország az összes végső-energiafelhasználó szektorra, valamint közvetítői használatra alkalmazza a rendszert a gázesektorban. Olaszország különleges rendelkezése, hogy a megtakarításnak legalább a felét az elektromosság és gáz végső felhasználásának csökkentésének kell adnia.

MONITORING ÉS IGAZOLÁS

A monitoring (folyamatos ellenőrzés) és az igazolás (M&I) a kulcsa a hatékony kereskedési bizonyítványok mechanizmusának, amit az energiahatékonyság ösztönzése céljából alkalmaznak a végső felhasználási szektorban. Mivel a megtakarítást nem lehet mérni, úgy számolják, hogy a korábbi energiateljesítmény és/vagy keresleti adatokat hasonlítják össze a megtakarítást célzó intézkedés bevezetését követő adatokkal, ahogy azt az alábbi ábra mutatja.

Azonban az alapkondíciók változhatnak, miután a megtakarítást célzó intézkedést bevezették. Ezek a változások bekövetkezhetnek az alapkondíciókban, a berendezés teljesítményében és a külső körülményekben (pl.: időjárási feltételek). Egyértelműen a projekt és az abból következő megtakarítás igazolásának és bizonyításának módszere szükségszerű a megbízható bizonyítvány rendszerhez. Különböző rendszerek léteznek, különböző pontossági fokkal és költségekkel. Kezdve a részletes számolásokon alapuló mérnöki módszerektől, melyek helyben mért adatokra támaszkodnak, egészen a végső felhasználás méréséig, ahol az energiafogyasztást aktívan mérik erre alkalmas berendezésekkel és szakérte-

lemmel. Minél kifinomultabb a módszer, annál nagyobbak a költségei. Nem létezik minden projektre alkalmazható, általában elfogadott módszer.

Nyilvánvalóan az átfogó és bonyolult monitoring és igazolási rendszerek túl drágák lehetnek a kicsi és közepes méretű projektekhez. Az érintett felek ezért kifejlesztettek egy előzetes MI protokollt, ami előre definiálja a megtakarítási tényezőket az egyes projekt-típusokhoz. Ezeket a módszereket alkalmazva az MI költségek, és ezáltal a teljes bizonyítvány rendszer költségei, jelentősen csökkentek. Három ország sikeresen kifejlesztett és tesztelt számos előzetes mintát a kis és közepes méretű projektek többségét lefedve. A példának okáért Olaszországban a energiahatékonny fénycsőekkel való világítás egyedi megtakarítási tényezőt használ villanykörténcént, amit úgy állítottak be, hogy mutassa a megfelelő energia-megtakarítást, figyelembe véve a korlátozott használati időt, meghibásodást és törést, stb. Minden kalkuláció statisztikai módszeren alapszik.

Mindegy, hogy előzetes vagy utólagos módszereket használnak, az igazolási folyamat harmonizációja döntő jelentőségű annak érdekében, hogy elkerüljék a pontatlanságot, a dupla erőfeszítést és hitelesség esetleges elvesztését a piacon. Az MI módszereket szabványosítani lehet az egyes projektekhez és bizonyos szektorokhoz.

Kulcsfontosságú szereplők a fehér bizonyítvány rendszerekben

- Kormányzati szervek, a rendszer felállítása és működésének felügyeletét végző szerv kijelölése.
- Energiaellátók és elosztók, általában a megcélzott piaci szereplők, melyek az energiatakarékossági célok birtokosai.
- Energiaszolgáltatást nyújtó vállalatok, melyek bizonyítványt szereznek az energiatakarékos projektek által.
- Lakásépítő társaságok, melyek bizonyítványt teremtenek mások épületfelújító munkálataiból.
- Emisszió Kereskedelmi Rendszer (ETS) résztvevői, melyek hitelt kapnak, mert az EU emisszió-kereskedési rendszerének eleget tesznek.

A BIZONYÍTVÁNYOK KERESKEDELME ÉS RUGALMASSÁGA

Az átruházható piaci rendszereket általában azért állítják fel, hogy meghatározott célokat érjenek el a legalacsonyabb árral szemben. Azért, hogy mindez költség-hatékonyan működjön, a piacnak megfelelően átláthatónak kell lennie. Az ideális piacon nagyszámú kereskedőpartner van jelen, melyek elegendő információval rendelkeznek a termékekről, árakról és a kereskedési lehetőségekről.

A piac átláthatósága és rugalmassága többek között a következő módon növelhető:

- Tőzsdei megjelenéssel, mely a tranzakciók volumenének és árának közzétételéért felelős
- A piac földrajzi határának kiterjesztésével (pl.: más rendszerekhez való kapcsolásával, bizonyítványok importjának és exportjának engedélyezésével)
- Bizonyítványokkal kapcsolatos banki ügyletek és kölcsönfelvétel engedélyezésével
- Kereslet biztosításával (pl.: hosszú-távú és közvetítő célok megalkotásával)
- Határidős piac kialakításával
- Pénzügyi termékek kifejlesztésével

KAPCSOLAT MÁS RENDSZEREKKEL

A fehér bizonyítvány rendszer szoros kapcsolatban lehet az EU energiapolitikájának keretprogramjain belüli más fontos rendszerekkel és célokkal. A szerepük a további energia-megtakarítási célok elérésében a csökkentett elsődleges energiakereslet és ezáltal az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának mérséklése. Így a fehér bizonyítvány rendszer csökkentheti az EU emisszió-kereskedési rendszerének költségeit.

Mivel a megújuló elektromos árammal kapcsolatos célokat általában viszonylagosan határozzák meg (a teljes elektromos energia-áramkeresletfelhasználás részesedésében arányában), a fehér bizonyítványok energiamegtakarító hatása szintén csökkentheti az összköltségeit az EU megújuló energia részesedésének növelését célzó célkitűzésének.

Másrésről, míg a csökkenő elektromosság iránti kereslet az elektromos áram átlagos árának zuhanásához vezet, addig a megújuló energiával kapcsolatos célok elérésének költségei újból növekedésnek indulhatnak.

A fehér bizonyítvány rendszer csökkenti az igényt az energia-megtakarítás állami támogatása iránt, de ugyanakkor csökkenti az energiaadókból származó bevételt is (amennyiben a ráta változatlan marad). Ajánlott, az olyan támogató intézkedések növelése (úgy, mint energia vizsgálatok és/vagy információnyújtás a releváns költség-hatékony energiamegtakarítási lépésekről), amelyek a piac átláthatóságát, illetve azt szolgálják, hogy mindkét kötelezett fél illetve végső felhasználó rendelkezzen információval a megtakarítási lehetőségekről és költségekről.

MINTAPROJEKTEK

Milyen projektek eredményezhetnek fehér bizonyítványokat? Az alábbi példák illusztrálják, hogy milyen, a valóságban teljesített projektek, vehettek volna részt a fehér bizonyítvány rendszerben, és hogy kik voltak a résztvevő felek, illetve mekkora volt a megtakarítás mértéke.

MAGAS HATÉKONYSÁGFOKÚ MOTOROK HASZNÁLATA EGY PORTUGÁL IPARI ÜVEGGYÁRBAN

A régi motorok megjavítása helyett, ami olcsóbb megoldás lett volna, a vállalat új és magasabb hatékonysági fokú motorokat használt, amivel éves szinten 144 060 kWh energiát takarított meg

MINTAPROJEKTEK

KOMPAKT FÉNYCSÖVEKKEL VALÓ VILÁGÍTÁS ELŐMOZDÍTÁSA

A francia városi szervek előmozdították a kompakt fénycsővilágítás használatát. A helyi energiahivatal, az ADUHME, úgy döntött, hogy szétterjeszt 10 000 fénycsövet egy 22 000 lakosú kisvárosban, Clermont Ferrand-ban. Összesen 12 396 fénycsövet adtak el helyi bevásárlóközpontok és munkavállalói egyesületek által, ami 6 év alatt 6000 MWh megtakarításnak felel meg.

ISKOLAFELÚJÍTÁS MAGYARORSZÁGON

Buda Önkormányzata (Budapest III. kerülete) 127 000 lakossal és 108 önkormányzati épülettel rendelkezik, melyek átlagban 30-40 évesek. Az épületek közül hatot (iskolákat) felújítottak, 4721 m² ablakkeretet cseréltek ki, 1794 m² homlokzatot és 8466 m² tetőt szigeteltek le. A felújítás után a várható éves elsődleges energia-megtakarítás 6276 GJ lesz, ami 30%-a a felújítás előtti teljes elsődleges energiafogyasztásnak.

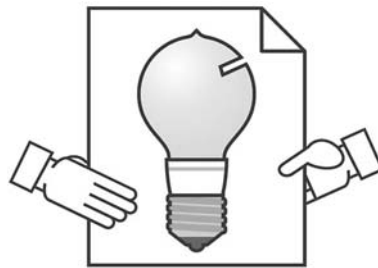

SZAKKIFEJEZÉSEK MAGYARÁZATA

- **Pótlólágosság:** a fehér bizonyítvány rendszeren belül megvalósított projektek az egyéb létező intézkedések által megtakarított energián kívül további energiát takarítanak meg.
- **Alapvonal:** az eredeti energiafelhasználás mértéke, melyhez a megtakarítás utáni energiaigény hasonlítható
- **Energia végső felhasználása:** az üzemanyag energiaforrás energiatartalmának mértéke mennyisége a fogyasztás időpontjában.
- **Energiafelhasználás előzetes kalkulációja:** egy kalkulációs száámítási módszer, mely előre meghatározza a felhasznált energia és megtakarítás mértékét a megvalósítás előtt.
- **Energiafelhasználás utólagos kalkulációja:** a megtakarítás mértékének kiszámítása a megvalósítás után.

<http://www.eurowhitecert.org>

EuroWhiteCert PROJECT

Az EuroWhiteCert támogatója az Európai Bizottság és számos nemzeti kormány.

A projekt lebonyolítását támogatta az Intelligent Energy for Europe (IEE), az Európai Közösség programja és 15 nemzeti hivatal: Ausztria – AEA, az Ausztriai Energia Hivatal; Bulgária – EnEffect, Energia Hatékonysági Központ; ESD Bulgária Kft., Energia a Fenntartható Fejlődéshez; Finnország – VATT, a Kormányzati Gazdaság Kutató Intézet; Franciaország – ARMINES, az Ecole des Mines de Paris szerződéses Kutató Szervezete; ADEME, a Környezet- és Energiagazdálkodás Francia Hivatala; Németország – ZSW, Napenergia és Hidrogén Kutató Központ; Görögország – CRES, Megújuló Energiaforrások Központja; Magyarország – CEU, a Közép-európai Egyetem Környezettudományi Tanszéke; Olaszország – eERG, a Politecnico di Milano végső felhasználási Hatékonysági Kutató Csoportja a la220 támogatásával; APAT, a Környezetvédelem és Technikai Szolgáltatások Olasz Hivatala; Hollandia – Ecofys, fenntartható energiára és az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdésekre specializálódott nemzetközi tanácsadó cég; Portugália – ISR-UC, a Coimbra Egyetem Kutatási és Technológia Transzfer Intézete; Svédország IIIIEE, az Ipari- és Környezetgazdaság Nemzetközi Intézete az ELFORSK (Svéd Elektromos Közszolgáltató K+F Vállalat) és STEM (Svéd Energiahivatal) támogatásával; Egyesült Királyság – ESD, Energia a Fenntartható Fejlődéshez Kft. a DEFRA (Környezet, Étel- és Vidékügyek Osztály) támogatásával.

Jelen dokumentum tartalma az alkotók kizárólagos felelősségét terheli. Nem az Európai Közösség véleményét fejezi ki. Az Európai Bizottság nem felelős a benne foglalt információ bármilyen használatáért.